



Museivänneren

Nr 2 2012 (20) redaktör Sven Bertilsson tfn 018-320372, 0705 321222

Fältövning Väst

I Museivänneren nr 2 2010 berättade jag om hur tio man ur personalen vid Teleseum besökte Berlin och stabs- och sambandsanläggningarna i Zossen. Den 7 – 11 maj var det tid för en ny fältövning. Denna gång till västra Tyskland och östra Belgien. Övningsledare var åter igen Lars Navander. Lars hade lagt upp en intressant övning, som omfattade:

1. Operation Gul. Tysklands anfall mot Holland, Belgien och Frankrike den 10 maj 1940.
2. De Allierades anfall mot Rhen september 1944 till januari 1945 med striderna i Hürtgenskogen.
3. Ardenneroffensiven den 16 december 1944.

Måndagen den 7 maj stod åtta man ur Teleseum, förstärkt med en pastor från Göteborg, vilken blev vår fältpräst, Sven Jönsson från f d S 1, en krigsfotograf från Uppsala (Lars son Erik, som anslöt en dag senare) och en granne till övningsledaren, på flygplatsen i Düsseldorf, alla förväntansfulla över vad Lars Navander hade funnit i skogarna denna gång,

I förhyrda bilar gick färden till Heimbach, en äkta gammal tysk stad i Nationalpark Eifel, det som även kallas Hürtgenskogen. Heimbach är en äkta medeltida stad, till stor del förstörd under kriget, men återuppbyggd. Den har korsvirkeshus, en riddarborg, som ovanifrån övervakar sitt feodalsamhälle samt en katolsk kyrka, vilken ringde i kyrkklockorna varje morgon klockan sex för att väcka invånarna till ännu en mödosam dag för att tjäna Gud, Kejsaren och Feodalherren.

Från Teleseum deltog övningsledaren Lars Navander, Olle Stedt, Jerker Thorell, Håkan Palm, Kalle Mård, Kenneth Johansson, Gert Granell och givetvis Eder hävdatecknare Sven Bertilsson.



Slottet i Heimbach



Vy över Heimbachs hustak från slottet

Tisdag morgon efter frukost var det morgonuppställning med övningsledaren. Denna dag fick vi en genomgång över bakgrunden till Tysklands anfall på Västmakterna. Vi fick då repeterat att det inte varit Hitlers tankar från början att gå i krig mot England och Frankrike. Hitlers mål var Lebensraum i Polen och Ryssland, men efter Tysklands överfall på Polen. förklarade Frankrike och England krig. Dessförinnan hade Hitler annekterad Österrike och delar av Tjeckoslovakien, varvid Västmakterna förstod varåt det lutade. Det var bäst att vara beredda. Med Sovjet hade Hitler en antiaggreterationspakt. Den 9 april hade dessutom Danmark och Norge erövrats. Mellan Västmakterna och Tyskland rådde det s k låtsaskriget. Hela vintern förberedde alla parter en kraftmätning, vilken inträffade den 10 maj 1940.

Sedan mitten av 1930-talet var förberedelser i full gång med anläggande av Västvallen, eller Siegfriedlinjen, med stridsvagnshinder, ledningsbunkrar, kulsprutebunkrar och sjukvårdsbunkrar. Sådana skulle vi titta på denna dag. De flesta var sprängda av amerikanarna.

Vi fick också en mapp med program, kartor och bilder. En del av bilderna här har plockats i denna samt på Google. Nedan s k draktänder samt en kulsprutebunker, som Lars visar.



Innan vi besökte några bunkrar, for vi till en plats som heter Ordensburg Vogelsang. Det var Nazisternas indoktrineringsläger för blivande administratörer i Tredje Riket. Här utbildades 1500 "brunskjortor" 1936-1939. För att antas skulle man vara blond och blåögd, utan glasögon och med god fysik. Utbildningstiden var ett år. Här lästes bl a raslära och historia samt militär taktik. Mycket tid ägnades åt fysisk träning och vapenlära.



Bilder från Vogelsang. Kaserner och Hitler besöker skolan

Efter Vogelsang-besöket for vi till Västvallen. Tittade på draktänder i terrängen, oändliga rader över gården och åkrar. Vi besåg också utskjutningsramper för V 1. Ramperna såg vi förstås inte, de var förstörda, men platsen där de stått går att identifiera. Sedan var det dags för lunch, varför vi for till staden Bad Münsterleifel, en ännu vackrare medeltida stad än Heimbach. Den var liksom Visby omgiven av en ringmur, borg och kyrkor samt massvis med korsvirkeshus.



Bilder från Bad Münsterleifel

Efter en enkel lunch, för min del Bockwurst mit Kartoffelsalat, bar det iväg till Felsenest, Hitlers och Wehrmachts högkvarter under offensiven mot väst. Felsenest var ett fåtal bunkrar ut-spridda över ett litet område.



Hitlers högkvarter Felsennest år 1940 och hur det ser ut idag.

Felsennest, Hitlers ledningsbunker, dit han anlände tidigt på morgonen den 10 maj 1940, för att leda fälttåget mot Holland, Belgien och Frankrike. Det som han gav mest uppmärksamhet åt var anfallet genom Ardennerne. Den vägen var Guderians idé, som Hitler fastnade för, trots att han avråddes av äldre generaler. Ardennerne är en skogrik, vägfattig och kuperad skog i Luxemburg och Belgien. Här skulle nu en hel armégrupp om tre arméer anfalla. Det fick inte ta mer än tre dagar. Den fjärde dagen skulle floden Meuse krossas, men då de främsta spanings- och pionjärförbanden kom fram till Meuse var alla broar sprängda och på andra sidan hade fransmännen en hel armé. Denna var dock av låg kvalité men den gav tyskarna en hel del motstånd innan de kom över floden och kunde fortsätta mot Engelska kanalen.

FAKTARUTA

Vid västfronten den 10 maj 1940 såg styrkeförhållandena ut som följer:

- Personal: De allierade hade 3 780 000 man mot Tysklands 3 000 000.
- Stridsvagnar: De allierade hade 4 204 stridsvagnar mot Tysklands 2 773.
- Artilleri: De allierade hade 14 000 artilleripjäser mot Tysklands 7 400.
- Flygplan (bomb och jakt): De allierade hade 1 453 flygplan mot Tysklands 2 589.

Onsdag morgon fortsatte anfallet mot väst. Denna dag med inriktning mot Belgien och Fort Eben Emael. Då vi reste ut besökte vi först det kulsprutefort långt in i skogen, vilket Lars står framför ovan. Sedan fortsatte vi och stannade till vid en stor amerikansk krigskyrkogård. Den högra bilden är en tysk krigskyrkogård. Det säger inget om vilket lands förluster som var störst.



Dagens största begivenhet var Fort Eben-Emael. Denna fästning låg bara någon mil från tyska gränsen i ett område i närheten av Maastricht där vägar, floden Maas/Meuse och Albert-kanalen möts. Där har fientliga trupper dragit igenom under århundraden. Fästningen byggdes under 1930-talet och ansågs som världens starkaste och ointaglig.

Tyskarna hade sedan länge planerat hur man skulle erövra fortet. År 1939 byggde man en exakt kopia av fortet i det ockuperade Tjeckoslovakien. Denna kopia användes för att testa olika anfallsplaner. Adolf Hitler själv framförde en plan hur man skulle erövra fortet genom att landa stormpionjärer på taket med glidflygplan och även använda de topphemliga, nya sprängladdningarna med riktad sprängverkan för att förstöra kupolerna.

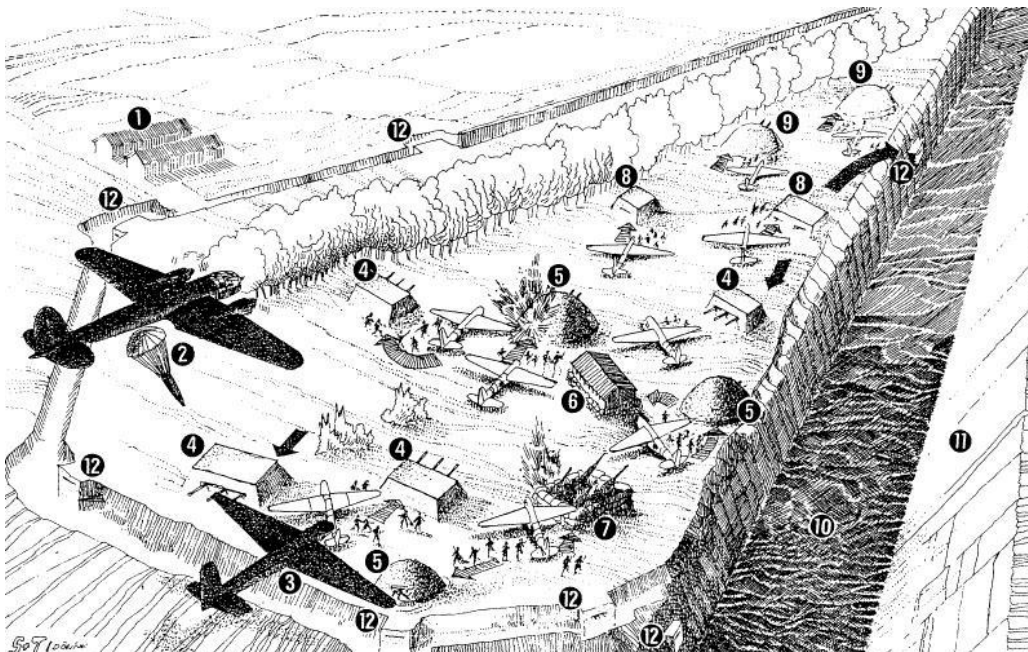
Kl 0530 startade anfallet mot väst. Redan kl 0300 startade 11 glidflygplan, som bogserades av Junkerplan. Dessa kapade vajrarna innan planen nådde fram och glidflygplanen kunde landa på taket på fortet.

FAKTARUTA

11 glidflygplan, 85 män, 18 kpistar, 54 gevär, 30 000 patroner, 2401 kg sprängmedel, 4 eldkastare, 5 signalpistoler, varierande typer av handgranater, 7 stegar, 13 nazi-flaggor, 1 radio, 71 övrig utrustning

Efter att ha landat använde de tyska pionjärerna sina sprängladdningar för att förstöra kupolerna eller försätta dem ur bruk. De använde även eldkastare mot kulsprutorna. Belgarna blev helt överraskade. De hade inga vakter utposterade, eftersom de inte visste att kriget börjat. De 85 tyskarna kunde ta hela fortet och dess besättning på ca 750 man som krigsfångar. Tyskarnas förluster var bara 7 man.

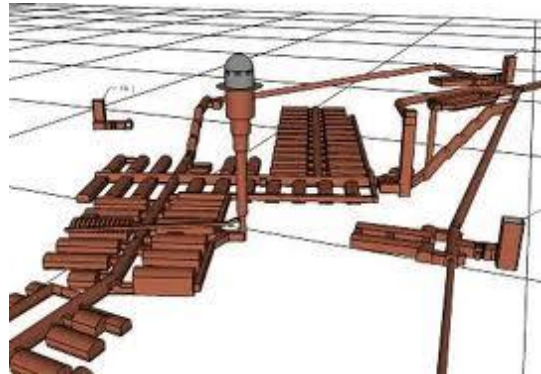
För den intresserade rekommenderas filmen The Fort of Eben Emael på Google.



Vi klättrade upp på fortets tak. En mödosam klättring eftersom stigen var hal och lerig. Därefter gick vi in i fästningen. En imponerande anläggning med långa korridorer, logement och ammunitionsförråd. Det var väl försörjt med ventilation, som demonstrerades. Där finns också ett museum.



Huvudingången



Tunnelsystemet var 5,2 km långt



Från museet; fortets kommandant, som tvingades kapitulera och ställdes inför krigsrätt



Hitler dekorerar fallskärmssoldaterna

Torsdag gällde Ardenneroffensiven. Det har nu blivit 1944 och de allierade hade landstigit i Normandie och var nästan framme vid Rhen. Då planerade Hitler att upprepa den 10 maj 1940 och anfälla via Ardennerna med målet att ta Antwerpen, som var de allierades största hamn att ta in förnödenheter från England och USA. Anfallet startade den 16 december och hade från början stora problem.

Alla har väl sett filmen om Patton hur Eisenhower samlade sina generaler till krigsråd. Amerikanska styrkor är inneslutna i Bastogne och Eisenhower undrar hur lång tid det tar att befria dessa. Patton svarar då att hans stab redan utarbetar planen och det bör, till allas häpnad, ta högst ett par dygn.

Inför förberedelserna hade ett tyskt förband bildats med engelsktalande soldater med amerikanska uniformer och fordon. Dessa infiltrerade en bit in i östra Belgien, men avslöjades och nedkämpades. Bl a for några fordon in till en amerikansk drivmedelsdepå och begärde "petrol". I Amerika heter det "gas". Den 8 januari beordra Hitler att de tyska förbanden skall återgå.

Vi följde en del av vägen anfallet tagit fram till Malmedy i Belgien. Det var där som massakern på amerikanska avrättade och bakbundna soldater upptäcktes, vilket gav en stor avsky bland amerikanerna.

I La Gleize finns ett intressant museum, som vi besökte. Utanför stod en tysk Kungstiger. Tyvärr var tiden alltid kort vid museibesöken. Där skulle man vilja gå länge.



En tysk tiger



Amerikansk kyrkogård över massakerns offer

Kvällen hade vi sista middagsmåltiden på restaurang Die alte Mühle i Heimbach. Den var inte dålig. Vi var tolv vid bordet.

Fredag förmiddag ägnades åt Hürtgenskogen. Denna är inte så känd i Sverige. Det var först för ett par månader sedan jag för första gången hörde talas om den i en bok som heter Om ni överlever. Där var de värsta amerikanska förlusterna under hela kriget. Det kartunderlag, som amerikanerna hade var gammalt och dåligt. Kanske såg generalerna på kartan området som bara en vanlig skog. Terrängen var dock fruktansvärt kuperad med djupa dalar och höga berg. Dessutom var skogen förberedd med mängder av bunkrar. Det var ju Siegfriedlinjen. Enligt nämnda bok, skriven av en amerikansk kompanichef, förlorade han sitt kompani tre gånger. De soldater han fick som ersättning var helt oerfarna, komna direkt från grundutbildning i USA.

I Hürtgenskogen fanns en stor damm, som generalerna var ängslig för att tyskarna skulle spränga. I så fall skulle slätterna söder därom bli oframkomliga för stridsvagnar. Där skulle anfallet mot Rhen gå fram.

Vi besökte ett museum i Vossenack/Hürtgenwald. Därifrån tittade vi också på en sjukvårdsbunker, som är intakt. Ägaren har byggt ett hus ovanpå. Hürtgenwaldmuseet var naturligtvis mycket intressant. Guiden där talade endast tyska, men en mycket distinkt sådan. Jerker tolkade, delvis med hjälp av pastorn.

Då museet avverkats for vi till Kall Trail, där det fanns en förbandsplats, som tog emot både tyskar och amerikanare. Den är nu värdshus och ligger mycket vackert i en dal åtkomlig med

en smal väg. Där skall enligt en minnestavla 6400 soldater ha stupat. Då detta rapporterades till generalen svimmade han. Vi stannade på värdshuset och åt lunch.

I närheten av Heimbach ligger ett kloster, där klosterlikör tillverkas. Vi stannade till där och köpte likör. Där hade de också mycket intressant krigslektyr. Dock bara på tyska. Där i närheten ligger också den tyska soldatkyrkogården, som är avbildad på sidan fyra. Efter lunch åkte vi till flygplatsen i Düsseldorf för hemfärd. Sammanfattningsvis var det en mycket intressant resa. Kanske lite onödigt många sprängda bunkrar. Det var också svårt att bak i bilen hänga med på var vi var. Kartmaterialet vi fått var inte det bästa om man ville följa med.

Vi hoppas på en fortsättning. Varför inte Karelen och Finska fortsättningskriget nästa gång.

För vidare information se www.ullars.com, där du kan se mer om resorna Fälttåg Berlin och Fälttåg Väst.

Sven Bertilsson



Fältövningsdeltagarna framför hotellet i Heimbach. Längst bak hotellets personal